

TEHNOLOGII INFORMAȚIONALE ÎN DOMENIU AUTOMATIZĂRII AUDITULUI SITUAȚIILOR FINANCIARE

*Liudmila LAPIŢKAIA, dr., conf.univ., ASEM
Alexandru LEAHOVCENCO, asistent auditor, membru ACAP*

This article focuses on the automation of the audit of financial situations, scrutinizes a classification of automated audit programs. It should be noted that in the world successfully operate computer audit programs such as «Case Ware Working Papers», «ACL», «Audit System-2», «TeamMate» and other. In computer-based programs laid blocks which correspond to the stages of fulfilling an audit of financial situation such as: preliminary stage, audit planning, execution and completion of the audit.

Tehnologia informației găsește aplicare în multiple domenii legate de date și informații, cum ar fi: procesoare, hardware și software, limbaje de programare, structuri de date și altele. Toate elementele care prelucrează, într-un fel sau altul, date, informații sau cunoștințe sunt considerate că fac parte din largul domeniu IT.

Tehnologii informaționale pentru automatizarea auditului situațiilor financiare au început să se dezvolte rapid, încă de la sfârșitul secolului XX. Următoarele au contribuit în primul rând la acest fenomen:

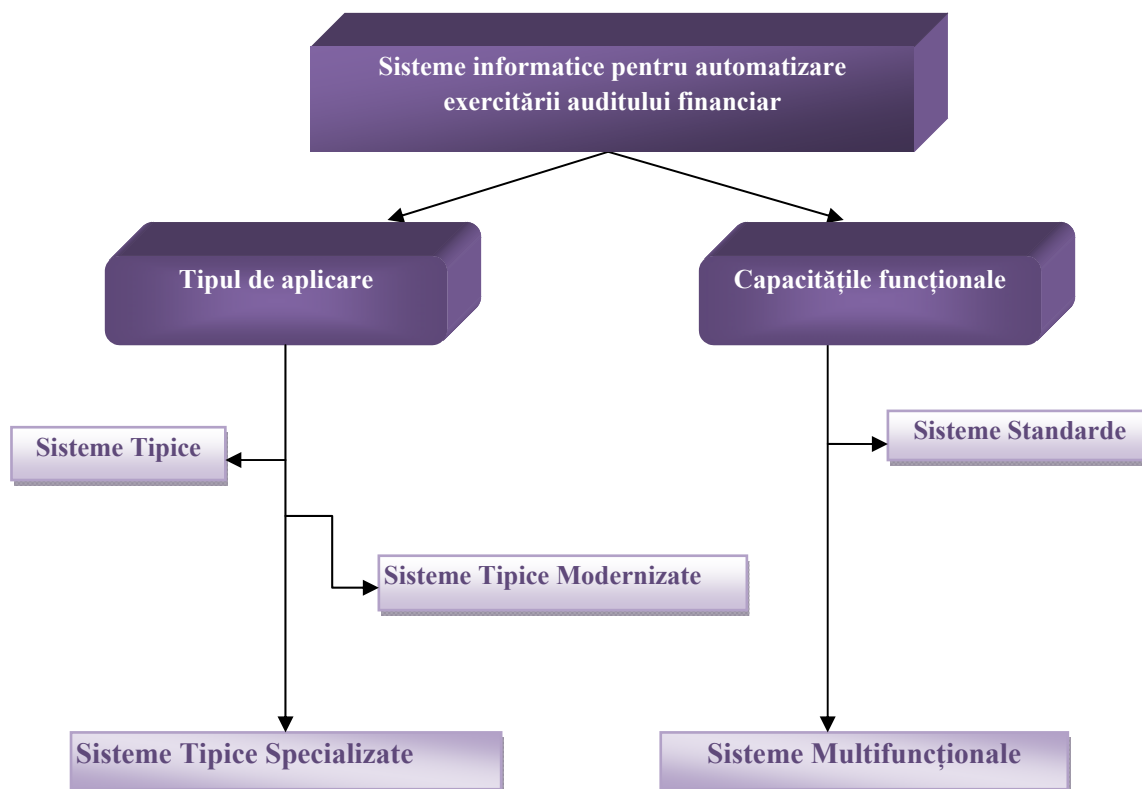
- ✓ prezența cererii pe piață și crearea a noilor sisteme de automatizare în domeniul contabilității;
- ✓ volume mari de informații și documente care trebuie să fie auditate de către auditorul pe parcursul auditului financiar,
- ✓ standardizarea etapelor de audit a situațiilor financiare (cerințele SIA) și apariția unor cerințe stricte pentru documentația a auditului financiar;
- ✓ aplicarea metodelor de analiză matematică în procesul de audit, care ajută la ușurarea procedurilor analitice în audit.

Ar trebui de menționat că multe firme de audit pentru exercitarea auditului situațiilor financiare, soluționează problemele analitice cu ajutorul tabelelor în Microsoft Excel, ca exemplu, *pentru a analiza situația financiară a entității auditate sau pentru confirmarea principiului continuității activității entității, sau pentru eșantionarea în audit.* Acest lucru este cu siguranță un pas semnificativ în comparație cu cazul în care auditorul trebuie să verifice situația financiară a companiei, fără să aplice un sistem de automatizare în audit, precum și efectuarea tuturor procedurilor și completarea documentelor de lucru manual. Cu toate acestea, tehnologii informaționale pentru automatizarea auditului a situațiilor financiare facilitează semnificativ procesarea procedurilor de audit. Automatizarea proceselor de audit va ajuta la exercitarea auditului financiar respectând toate etapele, acordând o atenție deosebită la controlul calității efectuării auditului.

În prezent, piața dispune de diferite sisteme calitative de automatizarea a procesului de audit, cum ar fi:

- «*Ciel Audit și Revizuire*» (România),
- «*Эксперт Аудит: ПРОФ*», «*Audit Expert*»; «*ИНЭК-Аналитик*»; «*AuditXP*», «*AuditNET*», «*IT Audit: Аудитор*» u *dp.* (Rusia),
- «*Case Ware Working Papers*», «*ACL*», «*Audit System-2*», «*TeamMate*» u *dp.*(țările occidentale).

Programe computerizate de audit pot fi clasificate după cum urmează:

Figura 1. Sisteme informatice pentru automatizare exercitării auditului financiar

Sistemele tipice constă din unități:

- *Unitatea de planificare a auditului situațiilor financiare,*
- *Unitatea pentru exercitarea auditului (procedurile de audit, documentația de audit, etc),*
- *Unitatea de analiză financiară,*
- *Unitatea organizațională (contract, un schimb de scrisori cu clientul, etc),*
- *Unitatea cu informații referință.*

O trăsătură distinctivă a ”Sistemului Tipic Modernizat” constă în aceea că în afară de prezența în sistem a *unităților de planificare tipice*, programa oferă o varietate formelor de ieșire a informației, calculează indicatorii suplimentari, care nu sunt în sistemele tipice. Sistemele specializate sunt elaborate direct pentru exercitarea auditului situațiilor financiare, ținând cont de specificul companiei auditate (de exemplu pentru companiile miniere, băncile comerciale, catering etc).

Sistemele standard de audit sunt programe în care nu toate unitățile sunt automatizate, în așa fel de unități informația trebuie să fie introdusă și prelucrată parțial manual. Sistemele *multifuncționale* sunt cele mai eficiente, deoarece acestea permit încărcarea automată în sistem a bazelor de date a clientului și calculul automat a pragului de semnificație, și în timpul unor proceduri de audit, dacă este necesar sistemul automat va modifica pragul de semnificație. Astfel sistemul la momentul încărcării bazei de date a clientului calculează indicatori analitici, efectuează alte calcule necesare pentru a exercita auditul financiar. În sistemele mai avansate sunt prevăzute și procedurile de control al calității efectuării auditului situațiilor financiare.

Indiferent în conformitate cu care standarde de audit lucrează auditorii, ei preferă să utilizeze *Sisteme Multifuncționale*. Ca exemplu vom examina modul de funcționare a *programei Audit XP Complex audit*.

Audit XP Complex audit – este unul dintre sistemele computerizate care vizează automatizarea maximă a procesului de auditare a situațiilor financiare ale întreprinderilor auditate.

În același timp, programa generează un set de documente de audit elaborat în conformitate cu cerințele reglementate. Conceptul a acestei programe permite optimizarea intrărilor de informație și flexibilitate în sprijinirea bazei juridice a sistemului la nivelul de documentare și a procedurilor de audit, precum și utilizarea sistemului de referință.

Procesul și etapele de auditare în sistemul automatizat de audit este bazat pe patru etape de audit, care coincid cu unitățile principale ale sistemului:

1 *Unitate - etapă preliminară,*

2 *Unitate – de planificare unului audit al situațiilor financiare,*

3 *Unitate - de colectare a probelor de audit*

4 *Unitate – finalizarea auditului financiar.*

Unitate etapă preliminară conține informația despre compania auditată, blanchetele de scrisori cu ajutorul cărora se produce schimbul de informații între auditorul și clientul înainte de a încheia contractul de audit financiar. La această etapă, este colectată informația despre client, informațiile care vor fi introduse în calculator pentru a fi utilizate mai târziu în alte unități ale sistemului. Ar trebui de remarcat faptul că în această unitate, trebuie să fie introdusă informația despre situația economică din țară clientului, dinamica dezvoltării indicatorilor industriei în care activează clientul, și ca urmare comparația datelor clientului cu performanța indicatorilor concurenților la nivel de industrie.

Unitatea de planificarea conține modele matematice și algoritmi de calcul: ale riscului de audit, pragului de semnificație și de eșantionare în audit. În funcție de tipul întreprinderii în formulele de calcul se introduc datele necesare pentru calculele corespunzătoare. Datele pot fi introduse manual sau automat, descărcate din baza de date contabilă. Ca exemplu în programul Audit XP Complex audit are loc descărcarea bazelor de date contabile pentru perioada auditată din Sistemul IC a clientului.

Acest lucru ușurează în mare măsură activitatea auditorului, deoarece după descărcarea datelor din sistemul IC a clientului pentru perioada auditată, programul de audit computerizat bazându-se pe datele clientului realizează automat calculele a pragului de semnificație și riscul de audit, eșantionare pentru proceduri de audit, bazându-se pe soldul la sfârșitul perioadei, rulaje debitoare și creditoare ale conturilor contabile ale companiei auditate. Programul definește toate calculele necesare pentru planificarea auditului financiar, precum și selectează strategia și planul de audit al situațiilor financiare.

Unitatea de colectare a probelor de audit este cea mai voluminoasă și semnificativă parte a sistemului, acesta conține următoarele elemente: planul de audit financiar pe posturi ale bilanțului; forme-proceduri pentru verificarea corectitudinii ale fiecărui element de bilanț; concluzia auditorului de corectitudinea prezentării informației în raportul financiar.

În aceasta unitate este realizată strategia de optimizare a volumului informației care intră în programa computerizată și minimalizarea riscului de erori a auditorului. Aceasta este partea cea mai dificilă de automatizare a procesului de audit permite să stabilească legături între informațiile introduse de către auditorul la efectuarea procedurilor, pragului de semnificație și eșantionarea în audit, formarea opiniei auditorului despre fiabilitatea rapoartelor financiare auditate pe posturi bilanțului contabil sau cicluri de audit. Asistență semnificativă în exercitarea auditului financiar în această etapă ar putea oferi mijloace suplimentare – liste auxiliare: blocuri de încălcare sistematică și erori metodologice.

Unitatea finalizarea auditului financiar conține formulare standardizate pentru pregătirea raportului auditorului, cu o introducere, partea analitică și finală. Aceasta unitate are un formular prezentării informației (scrisoare către conducerea) a auditorului către administrația sau organele de conducere ale entității auditate.

În afară de blocul de audit al situațiilor financiare, programul Audit XP Complex conține unități: *de management, procesarea procedurilor standarde, analiza financiara, metodologia și controlul calității.* *Unitatea de management* este dedicată datelor referitoare la firma de audit, care efectuează auditul financiar, și anume: datele de contract pentru audit, echipa de audit care efectuează auditul, rapoartele auditorilor companiei de audit, etc.

În unitatea *proceduri standarde* sunt elaborate următoarele proceduri: generale, speciale și aleatorie sau de finisare. Procedurile generale implică testarea soldurilor inițiale și verificarea estimărilor contabile, luarea în considerare prevederile actelor normative și legislative etc. Proceduri speciale, stabilesc funcționalul pentru verificarea tranzacțiilor cu părțile legate, anti-corupție, etc. Procedurile de finisare prevăd exercitarea prevederilor Standardelor Internaționale de audit 560 "Evenimentele ulterioare" și 570 "Principiul continuității activității".

La demnitatea acestui program trebuie de menționat că el este foarte flexibil și poate fi bine adaptat pentru rețele corporative.

Ar trebui de remarcat că în prezent în Republica Moldova, există un sistem informatic autohton de automatizare a auditului situațiilor financiare care se află în etapa de testare. Avantajul principal a sistemului constă în sistematizarea procesului de exercitare a auditului financiar în conformitate cu legislația Republicii Moldova, bazându-se de planul de conturi și SNC autohtone.